

T
R
A
N
S

*Et
alors?*

Piet Hoebeke
Marijke Libert
met foto's van
Lieve Blancquaert

T
R
A
N
S

*Et
alors?*

P E L C K M A N S

Inhoud

Voorwoord	— 7
Woordenlijst	— 13
Jesse	— 16
Bee	— 34
Brief van een vader aan zijn trans zoon	— 51
Winne	— 54
Sam	— 70
Fred	— 86
Brief van Geert Hoste aan Fred	— 102
Maliqa	— 104
Joppe	— 120
Daniël	— 132
Vanessa	— 146
Aurélie & Liam	— 156
Emma	— 168
Brief van An, mama van Emma	— 180

Voorwoord door Piet Hoebeke

‘How many strangers will I upset today with my existence?’

– uit ‘I Stand On The Line’ van Kae Tempest

Kae Tempest is dichter, zanger en schrijver. Hij is een trans man die op zijn 37ste de stap zette naar medische transitie, na zich eerder als non-binair te hebben geïdentificeerd. In zijn werk weerklinkt hoe het is om als trans persoon authentiek te willen leven in een wereld die daar niet altijd klaar voor is. Transfobie, maatschappelijke uitsluiting, bekeken en onbegrepen worden en vooral: gereduceerd worden tot psychiatrisch patiënt, maken voor velen deel uit van het dagelijkse leven.

In het nummer ‘Diagnoses’ zingt hij:

‘C-PTSD, ADHD, OCD and PMDD,

Anxious attachment, TBI

But it’s the world that’s sick, baby, we’re alright.’

Zijn boodschap is helder: de echte problematiek ligt niet bij de trans persoon, maar bij hoe de wereld naar hen kijkt. In een studie uit 2017, waarin twintig transgender en gender-nonconforme jongeren bevraagd werden over wat zij willen dat artsen weten, klonk het als volgt: ‘Soms voel ik me beledigd als mensen vragen stellen over angst en depressie. Het klinkt alsof je me mentaal onwel noemt omdat ik transgender ben. Velen van ons zijn angstig of depressief, niet omdat we transgender zijn, maar omdat anderen daar een probleem van maken.’^[1]

Onbegrip, gebrek aan acceptatie, pesterijen en discriminatie eisen een zware tol. Er is dus dringend nood aan normalisering: trans mensen zijn mensen zoals jij en ik met dezelfde verlangens naar erkenning, liefde en bestaansrecht.

Een spiegel voor onze tijd

We leven in een tijd waarin identiteiten luid verkondigd worden. De Vlaamse, de witte, de populistische identiteit: ze worden met trots geclaimd. Maar zodra het over seksuele of genderidentiteit gaat, lijkt tolerantie te verdwijnen. Alles wat niet in het cishetero hokje past, het dominante idee dat mensen zich identificeren met het geslacht dat hen bij de geboorte werd toegewezen (cis-gender) en zich aangetrokken voelen tot het andere geslacht (heteroseksueel), wordt samengebracht onder de lgbtqia+-koepel – en steeds vaker geïsoleerd.

Rechten die moeizaam verworven werden sinds de Stonewall-rellen van 1969 komen opnieuw onder druk te staan. Waar de aids-crisis van de jaren tachtig zorgde voor marginalisering via angst voor een virus, is er nu sprake van een doelgerichte politieke strategie: verworven rechten worden via juridische weg teruggedraaid. ‘Verworven’ blijkt plots minder verworven dan gedacht.

Een van de eerste beleidsdaden van de huidige Amerikaanse president Donald Trump in zijn tweede ambtstermijn was een uitvoerend bevel waarin hij *gender ideology extremism* tot staatsvijand uitriep, met als doel de ‘biologische waarheid’ te herstellen binnen het federale beleid.^[2] In die retoriek wordt genderidentiteit gereduceerd tot bedreiging, en wordt het bestaan van trans personen geherformuleerd als een ‘vals bewustzijn’ dat geen plaats mag hebben in beleid of samenleving.

Voor mij, als homoseksuele man en lid van de queer community, komt dit niet abstract over. Het raakt aan een fundamentele waarheid: dat ons bestaansrecht telkens opnieuw ter discussie kan worden gesteld zodra ideologieën, in naam van ‘de natuur’ of ‘de waarheid’, bepalen wie er wel en wie er niet mag bestaan. Het is precies dit soort beleid dat aantoont waarom zichtbaarheid, erkenning en solidariteit vandaag niet optioneel zijn, maar levensnoodzakelijk.

We mogen niet onderschatten wat er op het spel staat: niet alleen rechten en juridische bescherming, maar ook het recht op waarheid, op menselijkheid, op gewoon bestaan.

De strijd tegen het frame van ‘genderideologie’

In dat discours speelt de term ‘genderideologie’ een centrale rol. De term klinkt wetenschappelijk, maar is dat niet. Het is een ideologisch wapen, gelanceerd

door conservatieve en religieuze bewegingen in de jaren negentig, bedoeld om gendergelijkheid en lgbtqia+-rechten te ondermijnen. De suggestie dat er een complot zou zijn om traditionele rollen uit te wissen of kinderen te indoctrineren, is een karikatuur die haaks staat op de realiteit.

Tegenover dat vijandbeeld staat het biopsychosociale model: een wetenschappelijk onderbouwde benadering die rekening houdt met de interactie tussen biologische, psychologische en sociale factoren. Dit model erkent zowel lichamelijke realiteit (zoals hormonen of intersekse condities) als menselijke ervaring (zoals genderdysforie of sociale uitsluiting), zonder te vervallen in verouderde normen.

Wie gender reduceert tot een ‘keuze’ of een ‘hersenspinsel’, negeert decennia aan onderzoek én ondermijnt de gezondheid en het welzijn van mensen.

Over ons, met ons

Zeker wanneer het over gender gaat, lijkt iedereen zich geroepen om zijn mening te ventileren. Maar vaak gebeurt dit *about us without us* – zonder ooit echt te luisteren naar mensen met ervaring. Daarom vonden wij het belangrijk om trans personen zelf hun verhaal te laten doen, in woord en beeld.

Twaalf mensen stonden ons toe hen te interviewen en te fotograferen. Met grote dankbaarheid delen we hier hun verhalen. Omdat ze, net als ieder ander, gewone mensen zijn. Met gewone zorgen. En gewone gelukjes.

Mijn dank gaat in de eerste plaats uit naar Marijke, met wie ik de zes diepte-interviews voerde met Jesse, Bee, Winne, Sam, Fred en Maliqa. Het was bijzonder om dit samen te mogen doen: jouw journalistieke scherpte, je warmte en ons vanzelfsprekende samenspel hebben deze gesprekken verdiept en gedragen. De zes kortere interviews met Joppe, Daniel, Vanessa, Liam, Aurélie en Emma nam ik zelf af. Het was een voorrecht om hen te leren kennen buiten de medische context waarin ik sommigen van hen eerder ontmoette. Steeds opnieuw mocht ik de mens achter het dossier ontdekken – kwetsbaar, krachtig, uniek.

En dan is er Lieve, die telkens weer opdook met haar camera. Zij slaagt erin wat wij hoorden in woorden om te zetten naar beelden waarin mensen werkelijk verschijnen. Haar werk is geen registratie, maar verbeelding – en daarvoor ben ik haar bijzonder dankbaar.

Kris, onze vormgever, was er sinds het prille begin bij. Met jouw blik komen woord en beeld samen tot één verhaal. Jij gaf dit boek niet alleen vorm, maar ook ritme en ademruimte. Dank je wel.

Ten slotte wil ik ook het team van Pelckmans bedanken. Lisbeth, jouw enthousiasme vanaf dag één maakte dat ik nooit heb getwijfeld of dit boek er moest komen. Ellen, onze redacteur, en Karen van PR, jullie zijn onmisbare schakels geweest in dit proces. Jullie zorg, nauwkeurigheid en geloof in dit project hebben dit boek mee mogelijk gemaakt.

Het resultaat is een boek over mooie mensen. Het is geen nieuwe Stonewall, en ook niet bedoeld als groot gebaar. Maar misschien kan het iets kleins in beweging zetten – in hoe we kijken, in hoe we spreken, in hoe we elkaar benaderen.

Als dit boek ergens een beetje ruimte schept voor mildheid en begrip, dan is dat precies wat ik ervan had gehoopt.

Piet Hoebeke

[1] J. Turban, T. Ferraiolo, A. Martin en C. Oleskeski, 'Ten Things Transgender and Gender Nonconfirming Youth Want Their Doctors to Know', *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, Volume 56, Issue 4, 2017, pp. 275-277.

[2] The White House, President Donald J. Trump, *Executive Order – Defending Women From Gender Ideology Extremism and Restoring Biological Truth to the Federal Government*, 20 januari 2025. In de toelichtende tekst wordt genderidentiteit omschreven als 'intern inconsistent' en fundamenteel los van 'biologische realiteit' met als doel trans personen te diskwalificeren in alle beleidsdomeinen.

Voorwoord door Lieve Blancquaert

Wat als je gevoel, je zelfbeeld, je denken, je bewegingen en je hele zijn niet passen in het lichaam waarin je geboren werd?

Hoe groot is die zoektocht dan?

Hoelang duurt die?

Waar en wanneer vind je rust als de spiegel iemand toont die je niet herkent als jezelf?

De twaalf mensen die moedig voor mijn lens kwamen staan, dragen elk een lang verhaal. Een geschiedenis van twijfel, schaamte, zorg en pijn. Een zoeken naar zichzelf dat botst met wat anderen soms over hen denken of denken te weten.

Mijn respect voor hen is groot. In elk van hen zag ik schoonheid; niet als iets dat artificieel gemaakt wordt, maar als iets dat haast vanzelfsprekend verschijnt.

Ik keek naar lichamen die hun eigen waarheid zochten en zoeken, naar houdingen, naar handen die rusten of zich beschermen. En vooral naar blikken, open, voorzichtig, fier, breekbaar, ogen die mij toelieten.

Elke foto was voor mij evenzeer een ontmoeting als een openbaring. Dat moment waarin vertrouwen zichtbaar mocht worden.

Ik wens deze en alle trans mensen liefde en zachtheid op hun pad.

Ik weet nu meer dan ooit hoe zwaar dat pad soms is.

Afwijken van de middelmaat om jezelf proberen te vinden vraagt veel moed en doorzetting.

De beelden in dit boek willen niets bewijzen of pretenderen, ze willen nabij zijn. Ze vragen om gezien te worden met eenzelfde eerlijke openheid als waarmee deze twaalf mooie mensen voor mijn lens kwamen staan. Met open ogen en een open hart.

Misschien zie je met een onbevangen blik iets wat je niet eerder wou of kon zien.

Misschien zie je met dezelfde affectie die ik heb gevoeld iets wat je nog niet eerder kon voelen of begrijpen.

Misschien zie je alleen een mens.

Een mens in een worsteling om zichzelf te kunnen worden en zijn.

Misschien slagen we er allemaal in om onze (voor)oordelen terzijde te leggen en samen met dit boek ook onze geest te openen.

Lieve Blancquaert

Woordenlijst

AFAB/AMAB

Acroniem voor Assigned Female/Male At Birth, oftewel 'vrouwelijk/mannelijk geslacht toegewezen bij de geboorte. Trans mannen zijn AFAB, trans vrouwen AMAB.

Androgyn

Uiterlijk of expressie die niet duidelijk mannelijk of vrouwelijk is.

Binaire genderopvatting

Een manier van denken waarbij gender wordt opgevat als bestaande uit twee categorieën: man en vrouw.

Biopsychosociaal model

Wetenschappelijk verklaringsmodel dat ervan uitgaat dat menselijk functioneren tot stand komt door de wisselwerking tussen biologische, psychologische en sociale factoren. Het wordt onder meer gebruikt om genderidentiteit niet als louter biologisch of louter sociaal te benaderen.

Cishetero normativiteit

De maatschappelijke aanname dat iedereen cisgender is (waarbij genderidentiteit overeenkomt met het bij geboorte toegewezen geslacht) én heteroseksueel. Deze norm vormt vaak het impliciete referentiekader in taal, beleid en instituties.

Coming-out

Het proces waarin iemand openlijk deelt transgender, non-binair of queer te zijn, vaak in stappen.

Deadname

De vroegere voornaam van een trans persoon, die niet langer past bij de identiteit.

Detransitie/spijtoptanten

Personen die een eerder ingezette transitie gedeeltelijk of volledig teruggedraaien.

Epigenetica

Biologische mechanismen die bepalen welke genen actief zijn en welke niet, zonder dat het DNA zelf verandert. Deze mechanismen worden beïnvloed door omgevingsfactoren.

Facial Feminization Surgery (FFS)

Chirurgie om gelaatstreken te verzachten of te feminiseren.

Fertiliteitspreservatie

Eicellen of sperma laten invriezen vóór hormonale of chirurgische stappen.

Fetisjering van trans personen

Wanneer trans lichamen of identiteiten worden geseksualiseerd zonder daadwerkelijke erkenning van de persoon zelf.

Geboortelichaam

Het lichaam bij de geboorte; voor trans mannen vrouwelijk, voor trans vrouwen mannelijk.

Gender

Het geheel van iemands innerlijke identiteit, expressie en sociale rollen in relatie tot mannelijkheid, vrouwelijkheid of iets daartussen. Gender verschilt van geslacht, dat verwijst naar lichamelijke kenmerken zoals chromosomen, hormonen en geslachtsorganen. Gender gaat over hoe iemand zichzelf ervaart en zich in de samenleving positioneert.

Genderbevestigende zorg/chirurgie

Medische zorg die het lichaam helpt afstemmen op de genderidentiteit (hormonen, borstchirurgie, genitale chirurgie...).

Genderdiversiteit

De verscheidenheid aan genderidentiteiten en expressies in de samenleving.

(Gender)dysforie

Diep onbehagen omdat lichaam, naam, stem of sociale rol niet stroken met de innerlijke genderidentiteit.

Genderexpressie

Het aanpassen van kledij, stem, gedrag of stijl zodat die meer overeenkomt met de ervaren genderidentiteit.

Genderidentiteit

Het innerlijke, diepgevoelde weten wie je bent: man, vrouw, non-binair, iets anders...

Genderideologie (retorische term)

Een politiek geladen term, gelanceerd door conservatieve en religieuze bewegingen, die genderdiversiteit en lgbtqia+-rechten framet als bedreigend of ideologisch gedreven.

Genderincongruentie

Wanneer het toegewezen geboortegeslacht niet overeenkomt met de ervaren genderidentiteit.

Genderrol

Culturele verwachtingen over hoe mannen of vrouwen zich 'horen' te gedragen.

Hormoontherapie

Medische behandeling met oestrogeen of testosteron om het lichaam te laten evolueren richting de genderidentiteit.

Internalised transphobia

Negatieve beeldvorming over trans personen die iemand (onbewust) overneemt en op zichzelf richt.

Intersekse

Overkoepelende term voor aangeboren variaties in de lichamelijke geslachtsontwikkeling. Het kan gaan om verschillen in chromosomen, hormonen of geslachtskenmerken, die maken dat iemands lichaam niet eenduidig als mannelijk of vrouwelijk kan worden ingedeeld.

Lgbtqia+

Acroniem voor Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer/Questioning, Intersex, Asexual en andere identiteiten die buiten de cishetero-normatieve kaders vallen.

Lichaamsbeeld/lichaamsbeleving

Hoe iemand het eigen lichaam ervaart; kan evolueren tijdens sociale of medische transitie.

Metoidioplastie

Chirurgische techniek waarbij de door testosteron vergrote clitoris wordt vrijgemaakt tot een kleine fallus.

Misgenderen

Iemand aanspreken of aanduiden met voornaamwoorden, namen of gender-aanduidingen die niet overeenkomen met diens genderidentiteit.

Non-binair

Iemand die zich niet (alleen) als man of vrouw identificeert; kan een combinatie of iets buiten de twee zijn.

Passabiliteit

De mate waarin iemand niet als trans wordt herkend door de omgeving.

Phalloplastie

Chirurgische constructie van een penis met huidflap, soms in meerdere stappen (urethra, gevoelszenuwen, erectieprothese...).

Puberteitsblokkers

Medicatie die de puberteit tijdelijk stopzet om jongeren tijd te geven hun gender-identiteit te verkennen zonder onomkeerbare lichamelijke veranderingen.

Queer

Parapluterm voor identiteiten, oriëntaties en levenshoudingen die niet passen binnen traditionele verwachtingen rond gender en seksualiteit. Wordt vaak gebruikt door mensen die een politiek statement tegen de norm willen maken.

Queer community

Overkoepelende term voor gemeenschappen van mensen die zich identificeren buiten de cishetero-normatieve structuren; omvat een brede waaier aan identiteiten en ervaringen.

Sociale transitie

Niet-medische stappen zoals naamgebruik, kleding, voornaamwoorden, school-administratie en sociale rolverandering.

Terf

Staat voor Trans Exclusive Radical Feminism: een beweging waarbij feministes trans vrouwen en non-binaire personen uitsluiten uit hun feministische beweging omdat ze vinden dat ze geen vrouwen zijn.

Transfeminine

Identiteit voor wie zich (eerder) vrouwelijk identificeert maar niet noodzakelijk binnen het klassieke binaire kader past.

Transmisogynie

Combinatie van transfobie en misogynie, waarbij misogynie verwijst naar vrouwen-haat. Deze vorm van discriminatie richt zich specifiek tegen trans vrouwen.

Travestie

Het dragen van kleding die cultureel aan een ander gender wordt gekoppeld, zonder dat dit iets zegt over genderidentiteit.

Vaginoplastie

Chirurgische aanleg van een vagina bij trans vrouwen.

Voornaamwoorden

Taalkvormen die aangeven hoe iemand aangesproken wil worden (zij/haar, hij/hem, die/hen...).

JESSE

*‘Ik heb littekens
en ik heb pijn gekend,*

*maar ik ben hier nu.
Eindelijk.’*

Hij/Hem

Marijke Libert spreekt met Piet Hoebeke en Jesse.

Jesse (32) is werkzaam als medisch secretarieel medewerker.

Jesse en Piet begroeten elkaar amicaal. Dit is geen patiënt *meets* dokter. Piet is al niet de man van de tituluur, en zeker niet bij 'zijn' trans mensen. 'Gaat het een beetje goed?' vraagt hij, zichtbaar bezorgd. Jesse knikt en lacht: 'Zeker, moet hé.' En weer die glimlach tot achter zijn oren.

PIET: 'Het klopt dat ik een grote bezorgdheid voel; tenslotte loop je samen met de trans personen een bijzonder pad. Bij Jesse was het geen makkelijk parcours. Er waren complicaties (*tot Jesse*). Maar je ziet er goed uit, jongen. Van waar dat kleurtje?'

De zon van Madeira, zo blijkt. We zijn juli, Jesse is net terug van vakantie en het volgende muziekfestival wenkt. De to-dolijst aan optredens staat in krijt geschreven op de keukenmuur van zijn nette flat in Terheijden. Jesse biedt een gekoeld drankje aan en zet zich neer. 'Spannend wel', zegt hij.

Piet polst of Jesse aan zijn ouders vertelde dat hij zich nu voor het eerst aan een breed publiek toont: *full face*, *full body* en *full story*.

JESSE: 'Natuurlijk, en dat is helemaal oké, je kent hen. Ik ben er klaar voor om mijn verhaal met de buitenwereld te delen.'

Precies tien jaar geleden, in augustus 2015, had Jesse zijn eerste ontmoeting met de chirurgen van het genderteam van UZ Gent, Stan Monstrey, plastisch chirurg en Piet Hoebeke, uroloog.

JESSE: 'Van bijna elk consult en zeker elke operatie ken ik maand, jaar, soms dag uit het hoofd. Het waren ingrijpende, noodzakelijke momenten in mijn leven, waar ik al zo lang naar uitkeek.'

Jesse was tien, denkt hij, want dat is iets minder helder in zijn herinnering, toen hij plotseling die diepgewortelde wens uitte, als een hulpkreet, in tranen. 'Ik mocht bij mijn zus op de kamer logeren. Op een bepaald moment lag ik huilend in bed. "Wat is er?" vroeg ze. Ik antwoordde: "Ik wil een jongen zijn." Zij haalde er meteen mijn moeder bij, maar wat erna gebeurde is één grote waas.'

Enkele jaren later deelde een klasgenoot van Jesse een briefje rond met de boodschap: 'Vanaf nu ga ik als jongen door het leven.'

JESSE: 'Hij vroeg ons om hem met zijn nieuwe naam aan te spreken. Voor mij vielen op dat moment de puzzelstukjes op hun plaats. Ik had toen online contact met een jongen aan wie ik veel kwijt kon. We hadden gesprekken tot diep in de nacht. Hij stimuleerde me om openheid te tonen thuis. Op een avond gebeurde het.